HILDA ASPIN ARKISTO

Muistiinpanovihko

PLA-N-443_A1_4

# Muistiinpanoja
# ja
# Sanomitelmia.

Hilda Asp.

H.BAUCHE
14 Passage du Hâvre.

"Kah" ovenuttaa yhä uusimman kirjailijan itsensäin dagguerotillisuuden lahjaa. (arvattavasti paperi). Tämä jo "Kyyneleissä" se huomaan. Siellä on useampia sekä huonolta että lapsenkin, jotka ovat todellisuudesta ja ympäristöstä kerätäneet kysymyksen ilmaisuja kirjailijassa. Sielläkin jo tuntui joku ei ennenkuulu jostain, johon tekotteen sovitaan ja se vetäjyyden ja välittämyyttä pois. Viimeisessä tekijä ihan moneuttaa vissillä dagguerotillisten olaksuusien ja etukin määrätyksien nojalla tukee ainoalaa parannuskeinoa. Ja sentään on pääasiallisia kirjailijan vaistolla valittu aine. — Väärästä käsittelemisestä on väärät johtopäätökset seuranneena. (Tyttöstä on aina ja syntiseuranneena) Tekijä on tahtonut antaa vertauskuvan jokaisesta ja tulee ranamaksi — kaunokuvan, tietyn vastaisankarin olisi kansakoulun käynyt ylioppilaallinen. Aseellisuus olisi ennenaikaa pukeutunut suoraksi tankeammaksi. Kansakoulun ja tiedon siirtyminen puolivaistuus on antanut sille vaan kuvan

suomaan jaanut juuri sitä itse
Siitä vaikuttanut aalisuus. Langattomasti
kuukee sitten syksymmällä tulee tehdyksi
Siitä piirtyy Vaikeimmissa ollut kohta
ovat mutta kuvaallisempaan aihoksen
Sulkaan ihan tolla tavalla ja —

Uudet kirjat: Kirjoituksia teatterista
ritta ensin teatterin kehitys ja merkitys yl-
kyään. Sitte karakteristiikki elävimmis-
tä näyttelijöistä — Ensin neiti Stenberg
ja Leino, sitte herra Ahlberg ynnä A. H.
ritta Sula, Rantia, viimeksi Arvellan
ja Aspegren.

Stenberg: Suomalta Tulevalta kappaleelta on
teatteri käsinyt nenettäessään Arellan
ja aspegrenin mutta kipeimmin kui-
tenkin poismenossa tulee ensiin tähti-
ja ero Tuhtunaan, jonka kaikki tuntee
kuunnaavat. Meillä ei muuta katsella kuin
muoria rakastajattaria, vanhan karaktääri en-
kon näyttelijää tuskin katsellaan — —

Herra Ahlberg. jos ottelkon suomalaisiin
miehiin ja siten heti nuoriin kuitenkin
mieltämään näyttelijäässä parasta ja ar-
vokkaimpia kuunnata ja sen hänen it-
sekkin mieltämään, mitä hän sitten
ahtaimmasta taiteen, niin nostuu hän
itse kanssani laitaskitelemaan läpikäyjä
kondyuoria. — Hamlet kuningas. Ahdistelija
Romeo ja Julia. Nuorison aika. Näyttelijöitä
ala: Leasen Jerisens, Hilmar, Pompeius —

Uudem kehteen: Katsaus Arafeltiss viime vuotisiin teoksiin ja huomautus hänen kehityksestään: Imatralla, Kemiään K= = vät.

Vebot.

~~Kivätä odotteessa~~

Ovirl.

Kevät. t.

Kesä.

Syksy.

Talv.

Tiedätän odottaessa.

Ronva Holt (yhteisv. tuv.)
Mercedes — (Parjaaja parittaj.)
Loviisa — (Murtovark)
Elli — (Tsorello)
Julie — (Pianon ääressä)
Elli — (Kotikahakka
Maria Antonovna (Revisori)
Anna (Kotimatkalla)
Laura (Työm. vaimo)
Alma (Tätä nyk.)
Palvelija (Kullervo)
Henriette (Perrichonin kuvim.)
Yngua (Thora)
Helka (Työm. vaim)
Toinette (Linnosairas)
Matleena (Antt. Putr)
Hilma (Kev. oikk.)
Anna Maija (Anna Sxrifars)
Ronva Korobkin (Revisori)
Selma (Nuorten liitto)
Ronva Linde (Nora)
Pernilla (Viole aikaa)
Anna (Kotimatkalla)
Hanna (Herkules)
Matleena (Antti Putr.)
Therese (Ultimo)
Fleance (Macbeth)
Mari (Lemmenjuoma)
Bertha (Amalia yst.)
Ronva (Ensilempi)
Sisäpiika (Nora)
Palvelija (Macbeth)
Olavi Bernick (yht. tuv.)
Roosa (Työv. kläm)
Ronva Rost (Leonarda)
Lastenpiika (Nora)
Bertha (Amalia yst.)

Että yllämainitut rol
kiten kuitataan

Vaasa

Arvelen niin, että tätä laki puolta naistyöpyynnöissä vaikeuttaa kaupunkia vat. Toisia on toisen puolen laita; tar koitan naisen kunnallisia ja valtiol lisia oikeuksia. Tasavallassa Ahvenilla on naimattomalla kaupungeissa naisella ja miehellä täydellisesti kun nalliset oikeudet. Kuinkuin tiedämme ~~äänioikeat~~ & määräläin m.m. vero äyrien suhteen, toisin sanoen, joka nen joka maksaa kaupungille omai suuttensa ja tulojensa suhteen tak seeratun veron saa veronsa suhteen äänioikeuksia vaikuttaa kaupungin hallituksiesten n.k. pormestarin, o kunsraatimiesten ja kaupunginval tuusmiesten vaalissa. Useampaa kuin 24 ääntä ei millä kertaakaan kukaan saa ~~saa~~ vaikuttaakseen. Näihin vaali kaupungilla veroa maksavan kuin saa naisenkin ottaa osaa (mutta valitsijana vielä ei hänellä pääsetä valittaakseen. Toisin on Ruotsissa, missä naiset valtiollisesti

äänestysoikeuden, eli oikeuden
valita ja edustajia valtiopäi-
ville ja tulla valituksi ei nai-
silla ole siitä edes pieniä hyöty-
tä. Tiedetään on jokainen mies-ais-
an puolustaja paremmin jumi-
lainan oikeuden kanssakäymisen
perusperiaatteisiin sillä ~~on~~
(naisen oikeus päästä lainsäädäntöön
~~on~~ ~~ole~~ ~~ei~~
~~osaa~~ ottamaan ~~ole saavutettu~~, niinkauan
on naisen asema sellainen
ja miehistöllä käsissä. Voi-
vathan lainsäätäjät, jotka
naiset eivät pääse vaikut-
tamaan hyötöä naisille ha-
kia niinkuinsä lähinnä
lainsäätäjät hyvä, ~~kuinka~~ kuinka
sopivaa, ainakin sen mukaan
mitä omalta kannaltaan
ja-aan pitävät. — Mutta mina
väitän että ei naisen yksin

saisi hyötyä äänestys-oikeudestaan monin hyvin pyrittä niin vöit-täin ja etupäässä jäms raitti-ns liike. Ehkä tähden ensimmäistä, miin tulee väitöksemi ~~set-~~ ~~seuraavan~~ pitkitä selityksittä selvikse. — Jokainen tietää mikä merkitys ä raittiuslikkeellä on Amerikan yhdysvalloissa ja kuinka perusteellisesti naiset siellä niihin ottavat osaa. Siellä naiset tekevät raittiuden hyväksi töitä ed-laisia jälkä täällä tuntevat naisvaltioilta. ~~Jokaisessa~~ Jokaisessa kaupungissa on jokaisen naisen, joka tahtoo, vuosittain kokoontuvan kaduntakaisen jäsenkokouksen, liittyvät laistelun kapakoita ja niiden vastaan. Massineet koko ajan kapakoiden ja niiden ympäristön ja riippuvat siellä vastaan

ja rukoilla, kunnes jumalat ~~ja~~ näyttäytyvät ja kirjoittavat kotia ja kroonaa on muistuttaa ainaiseksi valkamaan kron= vissa. Amerikassa on naisilla oma suuri raittius-yhdistyk= sensä, ja minulla Amerikan naisten Kristillinen Raittius= yhdistys, johon kuuluu viisi miljoonaa naista ~~ota~~ Yhdys= valtojen joka valmatta yh= distys lähettää ympäri maat= tuspuhujia, naisia kiertoi, ylt= ympäri, ~~Tässä~~ jutkusen kirjoi= tuksia, pitäen suuria kokouk= sia ja sen (terveydellisen raittiuden) lähetän nyt Vadoo kappaletta, ja yksi ainoa sivun sen tehdä ~~tätä~~ ilmoitus= osasto maksavat liikeyritykset ~~jotka on maksuton~~ 10,000 dollaria n. o. 50,000 markkaa

Tietysti on tämä naisten oma raittius-
yhdistys ~~aikaa~~ selvillä siitä että
jos tehtävät viinaa vastustaa poudeissa,
~~Sen~~ tarjoaa myös naisia, samat oikeudet
kuin miehetkin, jotka myös ääntä
pitävät tärkeästi kiinni viinan-
porojen oikeuksista. ~~Suomessa~~ ei heillä
~~ole~~ Heidän raittius-yhdistyksessään
ainkin erityinen äänestys-oikeus-
osasto, jotka luentoja pitämällä
ja mainoksilla koettaa saa-
da jotka naisen ymmärtämään
mitä ~~merkitys~~ siveellinen ja
taloudellinen merkitys väali-
lipulla on. — Mutta kaikki
Amerikan raittiussenvat ovat
tänä vuonna tulleet tuntuvas-
ti huomaamaan, että naiselle on
hankittava välttämätön ääni-
tys-oikeus, jos tahtovat onnistua.

Amerikan yhdysvalloja, jo-
den ala on suurempi kuin

koko Euroopan ei hallitse kuningas eikä keisari vaan kansan itse valitse- ma ~~hallituksen~~ ja presi- dentti ja senaatti. Presidentti, jolla tällöin on jonkin ~~ed~~ toimenpanovallan valitaan kerrassaan aina 4 vuodeksi. Kun uusi presidentti saadaan, saa- daan samalla myös uusi virkamiehistö, sillä niillä eivät virkamiehet ole elin- kautisia kuin meillä vaan vallassa olevan puolue aset- taa jokaisen tärkeämpään virkaan oman puolueen puoltajia. Huomaamme nis että presidentin vaalilla on suuri merkitys. Siihen otetaan kin osaa sellaisella kiih- kolla, että meillä täällä ei

moisista mielsteistä ole aavis-
tustakaan. Tähän asti on
tiedetty puhuttu päänäl-
sesti täistallet vallasta, vi-
reistä, nyt ensimmäkin kal-
listuvaa presidenttiä valitta-
essa ensinnäkin kolmastakin mo-
mattava puolue, raittiuspuo-
lue. Se puolue oli voimakas
ja kahnisa se liechattiin.
Nuori arveli jo että tiedätkös
se saa ehdokkaansa esille.
Mutta kuinkas näin. Se Vaa-
lissa huomattiin että raitti-
uspuolueella oli kuitenkin
toinen väkä äänistä sen ku-
tsumatta vaan. Missä
oli syy? Alettiin tutkia. Huo-
mattiinpas että $\frac{2}{3}$ koko
~~koko~~ raittiuspuolueesta oli
naisia, jotka ei ole ääines-

työ-oikeutta, he olisivat myö-
hä, kuullut osa proluces-
sa, vaikka olisivat sen
tomekkaimpia, innokkaim-
pia jäseniä. Se pani monen
~~sai~~ silmät auki. Monelle tuli
selväksi, että ~~y~~ päättäjäpuo-
len ~~isäntäkö~~ porvarimmit-
le jäsenille (ovat) nainille hankittava täysi-
oikeudet miesten rinnalla, heidän
täytyy päästä äänestämään vaalis-
sa äänestyslippuun ~~i~~ silloin ja aina
kun yhtä hyvin ~~saivat~~ he kirje-
neväl näyttämään oikeuttaan
kuin me tuhannet tuhannet
tomat naiset miehistä, jotka
vuosittain Euroopasta tulvia-
vat Amerikkaan ja viivat
täällä ahtaat, tiilaamilla
mat tunnussa ja antavat
paista markasta äänensä

joka ~~viinaporoa~~ raitti-
usmiesten ehdokkaalla oli
vähemmän kuin viinapo-
vanilla ja jotka puolleesta
viinapovaan jäävi veltus-
toon äänestämään lisää
hajakoota ja ~~sitä~~ annishelmiä
Elkää puolustelko itseänne
sillä että ei niitä tehtaa yhtä
ääntä menne viemään. Pisa-
sissta on meri syntynyt ja mi-
nä olen laskenut että tämän
vuoden 4'46 ~~mies~~ maksajasta on 428
vaan yksi ääni ja vaan 1'2
% enempi. Ajatelkaa pelkästä
yhtiössä 428 ääntä. Jos naikki
ne 428 naista menisivät antu
maan se yhden miehistään
höyhän äänensä voittaisi var-
maankin se ratkaisemies joka
ne puolustavat. — Jäis vast-

edes Tampereen naiset, koi=
tkaa levishäämme, joka tällä
on. Äänen antaminen on ele
ykkin oikeus se on velvolli=
suus. Kun me voimme esti
paha tapahtumasta, emme
saa kohtalonnuudesta tai
tyhmästä työndästä jättää
sitä tekemättä. Se on luetta=
va meille synniksi. Luetkaa
nyt vaan äänestys listoista kelle
on äänestä — mainattomille
vaan on — ja kyselkää sitte
ja katselkaa ahdistaa miltä
sitä oikeuttanne voitte käyttää
~~sitte~~ ja käytäkää sitä. — Ja
rauhassa, joka meille
viimeäin äänestässä — tietysti
jokainen sitä varsinaa pitäi —
tiedustelkoon myös kelle
naisella on äänestys-oikeus

j:vi. ja vähöin naisen mukaan=
sa ~~äänestän~~ vaalilippuan=
tamaan ja menevähön jo
ohjaltkoon häntä vaalijoi=
hälla. — Nainen antaa ään=
tensämmin äänensä rat=
kinsmiehen ehdokkaille, että ole
vanna. Siten saavat raitti=
miehet hyllä ehdokkaansa
esille, että heitä pääsöä hyttä=
mään että ovat muhkimie=
hisiin liittyneet ta muuta
sellaista.

Täällä ei naisten tarvitse men=
nä ~~kapakoiden~~ teen ~~raittiussotaa~~
~~potkia~~ vinnaa vastaan sati=
maan. Mutta yhdeä kierto=
matkan varrat raittiussa=
rokin kunkuvat naiset tehdä
ennin ~~tee~~ yhtyvät pitäjänä
kokousta, kanktivat siellä

(kaupungin äänivaltaiset)
tietonsa ~~kaikki~~ kaikki naiset
~~— ja saa siten~~ äänestäkää
varsin esim. (veroäyri) ~~yhtäläi~~ luettelo-
~~ja~~ ja jakavat siten tukin
osallen, jonkun naisen
ja menevät takuttain ~~aina~~
~~sen~~ kunkin äänivaltaisen
luo, vieden ehdokaslippuusa
ja kehottaen valitsijaa anta-
maan se. — Viraamujen ja
n. s. isäsenujen luo vo menä
useampikin, ke ovat samalla
sen luokan edustajina, jotka
siinä käsin jaoppuuden ja
siinan tarpeellisuista. —

Mutta ei ainoastaan
raittiuskysymyksissä vaan
kaikissa kaupungin asioissa
pitäi äänivaltaisen nai-
sen ottaa selvä asiasta
ja mennä kannatta-

maan niin puolta, jotka
häneltä on oikeassa. – Se
on hänen sivellinen del-
voitismuotonsa kaasaka-
sena. – Jokainen kuin-
tehe ja kehottaa kuis-
sanoin tekemään, kun
edistää naistyypyn puolta sillä
sen ydin ja ~~jon~~ joka on
i – että nainen saa oikeu-
den ja yhteiskunnan tukea
velvollisuutensa.

Conrad A. on ~~ylen~~ yksi ~~etevimmistä~~ nykyisen Saksan nuorimmista, ~~realistisista~~ kirjailijoista. Ja kaskellaan kuitenkin etevimpien lukuun. Meillä on viime aikoina ~~koluttu~~ saatettu kaikki ~~tähtiset~~ kirjalliset aatteet ja tuotteet Ruotsista, Norjasta ja Tanskasta. Ranskan (nuorempi) kirjallisuus on meillä verrattain tutumpaa kuin Saksan, jonka (myös) noin 30-luvulta takapajulle jätetyn yhtäläisessä yhteydessä. Nykyisistä Saksalaisista kirjailijoista harva tietää kertoa Heinen jälkeen muuta kuin Sudermannin, Hauptmannin, Ebers, Linden, Marlitt nimet paremmin tai vähemmän oikein ja ehkä vielä Rynäilijöitä arvellaan olevan, jotka vielä ovat kyhänneet koko Saksan maalle. Ja tuntenkin on siellä nyt jo kyllikseen huomattavia, voimakas ja omintakeisia kirjailijaryhmiä, Saksan muoti valistit. Sama virtaus, joka, kaikkialla valtaan pyrkien ja pääsisten, ja Ranskassa erittäin Zolan kirjailijoja oli suurimmassa vaikutuksessa, on tähänastisen tuottanut muutkin

Strauß wollte ich dort haben, einen Strauß ~~mit~~ der oft und hübsche Rosen hat. — Diesmal will ich nicht einen längeren Brief schreiben. Vielleicht haben Sie doch den letzten bekommen und dann müßten Sie zweimal ~~dasselbe~~ dieselben Nachrichten hören. Aber wollen Sie, Fräulein, mir gleich schreiben, ob Sie mir dort jemanden ~~für~~ das Grab für die Arbeit am Grabe anschaffen können und auch wieviel ich Geld senden soll, damit Sie alles das nöthige Geld in der Zeit dort haben um anfangen zu können. Der Kirchenaufwachtmeister A. Hoppe soll ja auch solche Arbeiten thun. — In achtzehn Tagen könnte ich dann wieder ~~schon~~ einen Brief mit dem Gelde dort haben. —

Ich bin jetzt schwach und nervös ~~geworden~~ gewesen. Bin doch jetzt etwas stärker geworden mit — arzneien, die ich wieder in drei Wochen einnehmen ~~soll~~ [illegible] und [illegible]

Meillä on hyvin ~~sel~~ paljo kirjoja kirjoittajia nykyaikaa, hyvin vähä oikeita kirjailijoita. Ihmeekkö siis, että kirjallisuuden harrastajat jännityksellä odottavat, kun jokin niistä oikeista lupaa valmistaa jotain uutta. Juhani Aho — kiistämättä meidän paras novellisti, on hiljan antanut meille teoksen "Yksin". Kirja on nyt nyllänyt nolontta. ~~Sanomalehdis~~ Siihen nolonteen on muka loppu kuvaus kirjassa syynä. Sanomalehdet kehuvat sitä, vilkkaita kuvia y. m. y. m. näyttävät siis olevan tyytyväisiä alkupuoleen. Loppu se vasta lonkkaa, yksinkuin, etteivät jaksa ostaa kirjaa, panna rahaansa moiseen roskaan. Jotta Toinen puhuu varovasti niitä, että on olemassa kaikkityhjiä, jonka mukaan

Tuollaiset kuvaukset, kuin kirjan loppu, ovat kiillotyt, mutta ellei jos sitä ei tulla käyttämään on arvostelijasta tehtävä varoitus, kun sitä näkee. Tuntuu selvästi, että'ei olla osattu selvittää niitä, mitä oikein saatiin.

Muistellaanpas, mitä tapahtui vuosi takaperin, kun "Jleksintiin "ilmestyi. Silloinkin kuultiin ulkonaisia, kuin pelkkiä ulkonaisia asioja kirjassa. Suoraansa sanotaa ei tunnustettu missään, mutta ihmiset olivat silloinkin nokeja ja jos tyytyt sen lukemeilta, mitä kirjasta pitäväät, vastaa 99 sadasta, että se ei ole niitä, mitä Kortsnoi ollut eivät niitä tiedä. — Tuntuu selvältä, että meidän (yleis-) ylimalkaan koettaa voimiensa mukaan mitattaa mudelmaa, n.s. realistista kirjallisuutta. Se ne-kee niitä että'ei yhdellään aan-

Se oman aamulla minkin että Tuollaisilla kirjoituksilla ei kirjailijaa palkita kirjoituksen arvostelijoilla Marraa.

kohoo julkisuuteen ~~suotta~~
moittimaan kirjaa itsekään vaik-
ka saa pitää käynnään 130 ~~kir~~
~~kirjoitettua~~ sivua, jossa ei ole
ainoatakaan aiheetonta ihmisiä
jotka huvittaisi tai kuvattaisi osa-
ottoa, kiitustakaan "intressiä"
Sensuuri oli tunnissa
panna kirja takavasikkoon.
Onni, ettei se tapahtunut,
Onni soittain meille naisille.
Moni lyhytnäköinen neu-
voo jättämään kirjan lukematta.
Ei, rakkaasti miettivät
naiset, nuoret ja vanhat ot-
kaa kirja käteenne ja luke-
kaa vielä "Helsinkiinkin" ellette
ole sitä ennen lukeneet, tai
jos se ~~sisältönne~~ on häipynyt
mielestänne. Hankkikaa, jos
voitte itsellenne tämän vuo-
silta Päivälehden numerot
joissa on (nimimerkillä Justa)
~~Samalta~~ kirjailijalta pieniä
~~kertomuksia~~

Ja jos ne kaikki niin tiette, kuin ajattelevan ihmisen tulee lukea kaunokirjallisuutta, huomaatte että viimeisen kuvauksen inhottava vaikutus ei ole mitään sen kauhun ja säikähdyksen rinnalla, jonka muo kaikki yhdessä synnyttävät. Yksityisen tapahtuman voi muhtaa, mutta tuo kokonaisuus, selvä, kiltimätön kokonaisuus, siitä ei pääse, jos on rehellinen itsellen.

Mitä on kirjallisuus? Se on kaiken todellisuudesta, sen peili. Muistakaamme se koko ajan kun luemme. Muistakaamme että realistinen s.o. todellisuudesta kirjallisuus tahtoo olla niin tarkka kuvaa todellisesta elämästä, että mitään petosta ja väärinkäsitystä ei voi tulla puheeksikaan. Ja juhani Aho on Rautatiessään ja Helmamies teoksessa osoittanut olevansa niin kunnianarvoisen valokuvaaja, että kahta suuremmalla syyllä täytyy us-

pilviöistä, toisilleen vieraista, ~~tyhjentymyksistä~~ heiltä
otetuista, ja ~~nuo~~ pois heitetyistä ja tai-
vaalliset sanaiset ja ~~tunteelliset~~
ja villanut heille ~~se~~ sen ajaan luonte-
vuutta, ~~todellisuutta~~ sijaan kerto-
miskyky ja todellisuuteen perustuvaa
ihmiselämänvoimaa, aina virkeästi ohjaa ja ak-
saa muoria realistiakin. Ranskasta (kotiin) he ovat saa-
neet paljon vaikutusta mutta he eivät ole,
niin kuin useimmat läheisen länsinaapurimme
kirjailijat, panneet tuota vieraanaa pois-
aivakin ja jääneet siitä (ja toinen toisiaan) kertaamaan ja mat-
kimaan, he ovat ymmärtäneet lainaamansa
liittää ytimekin, ja otan (heille alkuperäistä) ~~omaista~~, heidän omal-
ta pohjaltaan lähtevää, virsinne kuitenkin sa-
moa ja otan pois germaanilaista.

7.

(Suunnitelma:)

Hiät. (Veli.)

Veli antaa sisaren pippuroi ja uljaan kuolevalle ystävälleen. Antaa muun näissä hänelle viikatteet sinrinpaan hellimpään, ehrenarinimpaan rakkauteen. - Juoksalan ja oman sielun edessä elit sinä muuan miehen ajankaikkisesti.